

PROGRESO

Numero 389

AGOSTO – DECEMBRO 2025

Issn 0048 5489

Progreso fondesis da Profesoro Louis Couturat, *Collège de France*, en 1908. Ol konsakresas a la propago, a la libera diskuto ed a la konstanta perfektigo di la Linguo Internaciona. Progreso editesas kom l'ofical organo dil *Uniono por la Linguo Internaciona Ido*.

KURIERO INTERNACIONA

PROGRESO / KURIERO INTERNACIONA N° 389 – agosto – decembro 2025

REDAKTERO

Jean Martignon

1, rue Van Gogh, F-91600 Savigny sur Orge, Francia - France

e-adreso : martignon.jean@wanadoo.fr

PROGRESO / KURIERO INTERNACIONA publikigesas ye singla trimestre e la yarala abono esas 15 euri.

L'ofical organo dil Uniono por la Linguo Internaciona

Progreso aparas quarfoye po yaro e redaktesas tote en Ido. L'unesma numero aparis en marto 1908

Kasistino : Marion Kasper

Adreso : Mühlhalde 1/2

88682 Salem

Germania

e-postal adreso : progreso@idolinguo.com

Telefono-numero : ++49 75 32 78 30

Banko-konto : Hagnauer Volksbank

IBAN : DE 786 909 120 000 508 99004

Swift/BIC : GENO DE 61 HAG

(exter l'eurozono) : Hagnauer Volksbank, banko-kodexo 69091200, konto : 50899004

Membri ed ofici dil Direktanta Komitato (DK) dil ULI 2020-2024

Prezidanto :

Gael Richard (Francia)

Sekretario :

Hans Stuifbergen (Nederlando)

Vice-sekretario :

Robert Pontnau (Francia)

Linguala Sekretario :

vakanta

Kasistino :

Marion Kasper (Germania)

Membri : Donald Gasper (Chinia), Jean Martignon (Francia), Loïc Landais (Francia).

Honoro-membro : Robert Carnaghan (Britania).

VORTO DAL REDAKTERO

Me havis subite plusafoye neexpektelebla problemo, nam sen irga averto antee, me subisis goto-atako. Ulamatine, pos staceskar, me konstatis ke mea dextra pedo divenabis doloroza e ke me ne povis marchar facile. Or, ico esis kelka dii ante la Ido-renkontro di Berlin-Potsdam. Me ne havis suficanta tempo por obtenar rendevuo che mea mediko, mea hotelo-chambro esis lokacita e mea aviono-bilieto pagata. Me do iris a ta renkontro en mala kondicioni, tamen me joyis renkontrar ancien amiki e vizitar Potsdam. Cetere lor la vizito dil kastelo Sanssouci, me saveskis ke reĝo Friedrich II. sufris pro goto. Retroirinta en mea hotelo-chambro me serchis che la interreto la simptomi dil goto e li semblis bone fitar kun mea doloroza morbo. Plu tarde retroveninta adheme, me demandis rendevuo a mea mediko, qua preskriptis sango-analizo, e, yes, la rezultajo esis goto. Regretinde, la medikamento quan ca mediko indikis por me ne plus esis trovebla depos plura monati. La apotekisti dicis ke co esis « rupturo di provizuro » ed ico ne konsolacis me multe. Me fine komendis la dicita medikamenti sub formo di tizano e guti che herboristo. Ma pro eroro lor la komendo, la medikamenti ne sendesis e me mustis advokar la herboristeyo telefone por obtenar expliko. Pos ca expliko me komendis itere nemediate la tizani, ma me ne povas obtenar oli quik. Do, duminstante, me duras sufragar e marchar defacile e, precipue, ne povis irar che la reprografieyo por imprimigar PROGRESO n° 388. Me esperas ke tamen la lekteri di PROGRESO ricevabus ta numero longatempe ante aceptir la nuna. En ta kayereto, me skribos pro la Ido-renkontro di ca yaro, ma ne tam bone e detaloze quan me dezirabus lo, pro ke mea dolori jenis me por redaktar ulo akurata pri ca temo.

Sincere via JM ::: - :::

INFORMO PRILINGUA

Nia pasinta samideano Andreas Juste, quankam tre fervoroza L.I.-ano, anke interesesis pri Interlingua. Me imitas lu, e, multarelate, me havas opinionis simila a le lua pri la linguo. Lu uzis nerare la sufijo – mente, quan il adjuntis – quale Interlingua – por adverbigar adjektivo. Dum longa tempo, me opinionis ke ico esis absurda fantazio, til la tempo kande me pronuncis frazo en Interlinguo kun ca sufijo e me konstatis ke ico adjuntis tre bela sonoreso e muzikaleso a la linguo quale por la romanida lingui dil Sudo (Hispana, Italiana). Me do rezolvis adoptar tempope ca sufijo en mea uzado personal e quale por la adjektivi kelkafoye me supresas la dezinenco –a kande ico ne produktas problemo pri la pronunco, e.g. klarmente apud klarmente. Anke Interlingua uzas (quale mea linguo matral) la formo : va + infinitivo por indikar quika o balda futuro. Ico ne existas til nun en la L.I. di la Delegaciono, do quale s-ro Juste, me rezolvis adoptar ol kande ico povas esar utila.

Pluse, same kam s-ro Juste me opinionas ke la sufijo –isim povas kelkafoye uzesar por insistar pri la intenseso dil adjektivi, exemple : « Me vidas belisima floro », konkurencante « Me vidas belega floro ». Ma ico nur por adjektivi e ne por substantivi. Anke por trovar eventuale

alternativa vorti (sinonimi) me pruntos eventualmente vorti di Interlingua, ma rarmente e kun prudenteso.

En pasinta numero di K.I. me propozis uzar la nomo di la lando plus la precizigo –landano por indikar habitanti di ula lando qui ne apartenas a lua originala gento e ne volas (o ne povas) asimilesar. Tale on povas havar Francialandano por yuna Mohamedano qua naskis en Francia ed havas la nacionaleso di la lando, ma ne konsideras esar Franco. Simile por Afrikano en Germania ube yuna Turko od Afrikano esas Germanialandano. Simile en Anglia ube Pakistaniano havante oficale la nacionaleso Britanian esas Anglialandano (o Britanialandano) ec. Tale « sufixo » povos evitar problemi prilingua.

Kompreneble, me propozas ico al imito dal Interlinguisti, ma nule intencas bataliar por impozar lo. Se la L.I.-ani adoptos co, lore lia uzado sancionos ica formi. Se no, olci duos esas mea personala 'idiolekto'.

LISTO DE UTILA VORTI

la formo : etnio, ma ol esas deskonsilinda pro ke ol enduktas nenecese neregulozeso quoniam ni havas la vorti supre aludita. Do, la formo : etno esas preferinda e plu reguloza.

euro : [Ekon.] Pekunial unajo dil Uniono Europana () € : la abonpreco di Progreso kustas 10 euri.

faxar (tr.) Sendar texto od altra dokumento per sistemo elektronikal uzanta telefon-lineo : faxez a me la raporto [A to fax | F faxer | G faxen | H enviar por fax | It. Faxare | R faks]. faxilo. Aparato uzata por faxar ulo.

festivalo : internaciona o naciona renkontri ube diversa landi prizentas lia maxim bona produkturi artala (precipue muziko e cinemo).

flashar (ntr.) Emisar forta instantala lumo-radii [A. F. H. I.]

fonemo [Ling.] La maxim mikra fonologial unajo [A. F. G. H. I. R.]

fonologio [Ling.] Fako di la linguistiko qua studias la fonemi, t.e. la foni di ula linguo qui esas kapabla transmisar distingui di la signifiki [A. F. G. H. I. R.]

'fotono' : Partikulo ek maso e kargajo nula, olqua esas asociata a radiado lumoza od elektromagnetala.

'gaela' : La Gaeli esis Kelta popopulo qui parolis la gaela linguo en Irlando.

acetabulo' : Surfaco artikal dil iliaka osto. Vorto trovebla en la DEFIRS lingui.

achento : stranjera, regionala o sociala aparta pronunco e frazo-melodio di ula linguo. (vorto recente oficaligita da la Linguala Komitato dil ULI)

'adenomo' : adenomo esas nenociva tumoro povante afektar glando o mukozo.

'afordar' : havar la moyeno agar por. Permisar a su ulo (pro ke on havas la moyeno agar tale).

'ambiente' : la naturala medio cirkondanta onu.

‘analfabeto’ : persono qua savas nek lektar nek skribar (DFIS).

‘apropo’ : parolante pri ca temo, aludante ico. Vorto trovebla en diversa Europana lingui, precipue la Franca e la Germana.

‘arpento’ : arpento esas mezurunajo en diversa landi valoranta de 34 til 51 ari.

‘autostrado’ : automobilal voyo kontenanta du chosei havanta unika direciono e konceptita por trafiko rapida e grandaquantia. (vorto venanta de la Italiana e sat bone komprenata internacione).

Bharatia* : Sinonimo di India, vorto uzata dal Indiani ipsa por nomizar sua lando.

« bungalow » : Vorto de Indiana origino trovebla en omna DEFIRS-lingui ed, ecepte la Rusa, kun la sama ortografio. Ol signifikas domo havanta nur un etajo e vizanta habitesar nur da un familio.

‘cervezo’ : antiqua biro.

‘detektar’ : revelar ulo tillore neperceptata. Ni havas la vorto detektivo en Ido

‘diglosio’ : Stando di homala grupo e di persono uzanta du lingui de sociala-kulturala niveli diferanta. E.g. la diglosio* dil Arabi qui praktikas la literaturala Araba idiomon e la parolata dialekti.

‘diskoteko’ : nokto-klubo (E.F.)

diskriminacar : traktar ulu od homala grupo neyuste. (vorto nun oficaligita)

‘dolabro’ : Hakilo havanta kurta tenilo uzata kom armo o kom laborilo. Vorto venanta de la Latina : dolabra. (France, Angle e Germane : doloire).

‘domotiko’ : totajo dil moderna tekniki e di informatiko posibligante kontrolar la sistemi di la domo e vizas solvar la problemi e sekurigar la komforto dil konstrukturi ed hemi. (Italiana, Hispana, Franca). En la Angla la vorto esas : « home automation ».

‘«dorftrotteln»’ : Germana vorto signifikanta : neinteligenta vilajano.

‘drono’ : mikra aervehilo senpilotista.

ekosistemo [Ekol.] Sencese interrelatanta ensemblo de ‘biocenozo’ e biotopo [A. ecosystem | F écosystème | G Ökosystem | HI ecosistema | R ekosistemya].

eskalatoro : Mashinala eskalero ek movanta gradi, por transportar personi adsupre ed adinfre inter diferanta etaji o niveli, precipue en granda butiki, aeroportui, subtera fervoyala stacioni, edc [AF escalator | H escalera mecanica, escalera automatica | R escalator].

etno : populo, gento (veninta de la Greka ethnos). En Ido, ni havas la vorti etnologio ed etnografio. La Linguala Komitato adoptis pulo parolanta Kelta linguo.

‘gaga’ : senila ed/od imbecila.

gentrifiko* : Od aristokratigo. Existas kande en chefurbo od importanta urbo, la lokala borgezaro kompras chipe domi ed apartamenti en povra kvartero e pose aranjas oli komfortoze e mem luxoze segun propra gusto e pokope ekpulsas de ta loko la proletarii.

«ghee»’ : klarigita butro uzita por la Indiana koquarto.

'''globetrotter''': aventurema voyajanto qua trairas la mondo. (Angla vorto)

'gombo' : (Abelmoschus esculentus) anke nomizita "okra" esas legumo e kondimento. Ol manjesas en India, nord-Afrika, Proxim-Oriento e sud-Usa.

'ideogramo' : en certena skribarti ol esas signo qua reprezentas litero o vorto.

'idialekto' : Maniero partikulara parolar propra a un persono.

'infrastrukturo' : Totajo del produktera forci e del produkto-relati qui konstitucas la materiala fundamento dil socio.

'interludo' : Inter du spektakli, che teatrejo o cinemo, od inter du emisi che-televizione, kurtatempe duranta komedieti ed/od amuzivi. (E.F.I.)

'«jaggery»' : «jaggery» qua anke skribesas «jaggeree» esas nerafinita sukro preparita per varmigar palmo-siropo. Ol uzesas por koquar dishi en la Indiana sub-kontinento (India, Sri Lanka, Pakistan).

judao* : Nomo atribuata al gento dil Hebrei por ne konfundar li kun la japoniana kombat-arto.

'judo' : Kombat-arto de Japoniana origino.

'kalceo' : sinonimo di shuo. (vorto de latina origino)

'kataristo' : La kataristi esis hereziani precipue trovebla en sud-Francia e qui kombatesis energioze dal katolika Eklezio dum la XIIIma yarcento per kruc-milito duranta dum preske kinadek yari.

'kindo' : homala ento de la nasko til la adoleco (til 15 yari cirkume)

'klaxono' : sonora avertilo dil vehili.

'knemido' : Luxoza pedovesto militistal quan la Greki dil Homerala tempo surhavis.

'kobrao' : venenozo serpento di tropikala regioni.

'konfinamento' : por ekiro-restrikto o quaranteno.

'logotipo' : Grupo de literi o de signi uzata kom emblemo di societo od fabriko-marko komercial. (vorto internaciona sub la formo logo, ma logo ja existas en la L.I. por navala utensilo). En la Franca existas la vorto « logotype » rare uzata, ma havanta la sama senco kam « logo » . Me do selektis ol por idigar olu ed evitar konfundo. Ica vorto existas anke sub ica formo en la Hispana.

'lontana' : altra vorto por : fora.

'lukumo' : orientala dolcajo.

'okurar' : evento qua efektigesas. E.g. : «La grand evento qua esis la nasko di Ido okuris ante la unesma mondo-milito».

' »mandala »' : Tibetana pikturo qua montras cirklo en quadrato kun tre diversa aspekti e kolori. Ol esas supozata esar suportilo por atingar la spiritala veko.

'manikeismo' : La manikeismo esas absoluta lukto inter du kontrea principi. Ol esas anke maniero judikar ulo sennuance kom tote bona o tote mala.

'mansio' : sinonimo di domo (latina vorto)

‘megapolo’ : giganta civito. (radiko trovebla en la Angla e Franca idiomi)

‘metroo’ : Lor la Ido-renkontri di 2014 en Paris, la Idisti volis uzar ica vorto por la subtera treno. E nur ica vorto pro ke li judikis ke « subtera treno » esas tro longa. Konseque, me rezolvis adopter ol.

‘mujiko’ : basaklasa rurano en carala Rusia.

‘neolitiko’ : Lasta periodo dil prehistorio.

‘NIFO’ : Ne identigita fluganta objekto, nomata anke fluganta diski od en kelka lingui : fluganta subtasi. On supozas ke li vehigas exterterani en lia internajo.

‘onomancio’ : Kapableso predikar per la literi di persono-nomo, lua futuro.

‘optimizar’ : Ita vorto existas en la Angla, Franca e Germana patuazi. On povas vicee uzar sen steleto la vorto maximbonigar.

‘paleolitiko’ : Periodo di la antiqua stonepoko komencinte aproxim du milion yari ante nun e durinta til la debuto dil agrokultivo.

‘pan’ : Ita prefixo, venanta de la Greka linguo, uzesas en multa Europana lingui. Ol signifikas : tote, complete.

‘pandemio’ : epidemio qua extensesas a la tota mondo.

‘patuazo’ : nacionala, naturala, o matrara linguo. Interlinguo ne povas esar patuazo. Venas de la Latina patriensis qua signifikas : patrara (matrara) linguo.

‘piktogramo’ : en certena skribarti ol esas mikra desegnuro qua reprezentas litero o vorto.

‘pucho’ : stroko di stato, violentoza chanjo di guvernerio. Germana vorto adoptita en plura Europana lingui.

‘radiofono’ : mashino por recevar brodkasti. La vorto radiofono vizas evitar la posibla konfundo dil vorto radio kun sunala od altra radii.

‘resursi’ : la resursi esas la richaji pri qui lando disponas. Oli esas anke la kapablesi e la interna richaji di persono od organizuro.

‘rocketo’ : Kosmospacala mashino provizita per specala motoro. Angle : rocket, Germane : rakete, France : fusée.

‘samurayo’ : Gardisto. Nomo dil membri dil anciena militistal klaso en Japonia.

‘senso’ : Instrumento qua konvertas mezuri a fizikala quantesi. Vorto trovebla en omna DEFIRS-lingui, ecepte la Franca (Angla, Germana, Hispana, Italiana, Rusa).

‘sinkronaleso’ : Misterioza koincidi neexplikebla rationale o per ja existanta cienco o savo.

‘shako’ : Militistal kapvestajo tre segunmoda dum la XIXma yarcento.

‘shamanismo’ : Praktiko di qua la skopo esas mediaco inter la mondo di la homi e la spiriti dil naturo.

‘smartfono’ : Moderna poshtelefono anke surnomizita « telefonilo inteligenta » en plura lingui. Omna DEFIRS-lingui konocas ita vorto venanta de la Angla „smartphone“.

‘soyao’ : Planto di qua la grano esas fabo oleoza. Ol esas veninta de la varma regioni di Extrema-Oriento. Ma la plu multa Idisti preferas la formo : soyo.

‘sponsoro’ : meceno.

‘termoluminecenco’ : kaloral lumifado.

‘TM-efekto’ : Sentimento di antipatio quan on havas nekoncianta e nevole kontre lando e lua resortisanti, quankam li esas senkulpa, pro la mala agi da un de lua civitani kontre onu.

‘toponimo’ : Lok-nomo. Vorto de Greka origino trovebla en omna DEFIRS-lingui.

‘tornado’ : vortica ventego.

‘totalitera’ : rejimo di Stato en qua omna povi apartenas ad unika partiso qua toleras nula opozo.

‘trajekto’ : surirenda voyo por irar de loko ad altra loko. Ed anke la ago surirar ica voyo por efektigar onua voyajo. (vorto trovebla en la Hispana, Angla, Franca)

‘yo’ : popul-vorto signifika : saluto. Ol esas trovebla en la Usana Angla linguo ed en la Japoniana.

‘xenofobio’ : kontre-stranjera odio. Vorto de Greka origino trovebla en plura fonto-lingui di Ido.

SINONIMI

‘jame’ : nulatempe

kalceo : shuo

‘lontana’ : fora

mansio : domo

‘sovente’ : ofte

‘travalio’ : laboro

‘ye bon merkato’ : chipa

‘donar la bonveno ad’ : aceptar

GRAMATIKALA VORTI

‘ergo’ : do, konseque.

‘itaque’ : pro to, pro ico, camotive.

‘nihilominus’ : malgre to, malgre omno.

‘quoniam’ : pro ke.

‘utinam’ : utinam dicesas kande on deziras ke ulo esez reala o realeskez : «Utinam li venos morge

TRADUKURO DI MODERNA VORTI

arobase : arobo (informatiko)

«convivial» : Ita vorto qua existas en la Franca ed en la Angla signifikas : gastamika.

«compromis» : Ita radiko qua existas en diversa Europana lingui, miskomprenesas da la plu multa Idisti. Ol ne devas konfundesar kun la Idala vorto : kompromiso, olqua havas tote altra senco. La maxim bona posibla tradukuro esas kurta perifrazo : meza solvuro.

« drone » : senhoma vehilo komandata deextere.

hashtag : dieza vorto (informatiko)

«to optimize (E), optimiser (F), optimieren (G)» : Me ja supre enduktis la vorto optimizar* ma on povas anke tradukar sen asterisko e facile komprenesar da omna Idisti per la vorto : maximbonigar.

site (archéologique) : loko (arkeologia).

«sociétal» : Ita tote recenta vorto en la Franca linguo e qua ne troveblesas che omna dictionarii, nule relatas a la vorto societo en Ido, ma a la socio. Tamen ol havas diferanta senco de sociala, nam ne parolesas pri la sociala ordino ma pri lua strukturi. La maxim bona tradukuro en Ido, semblas a me esar : prisocia. E.g. «Ceci est un phénomène sociétal» = «Ico esas prisocia fenomeno».

totalitaire : totalitera (uzata da S.Quarfood en 1938). Ma on povas anke uzar : totalitara. Ica listo de vorti ne esas exhaustiva e povos kompletigesar future. Me ne volas diskutar abstrakte, ma me agas konkrete per tradukar e redaktar texti e me koaktesas uzar o krear vorti qui ne esas oficala, ma qui esas bezonata pro la neceseso bone komprenesar.

Koncerne la nova Google-grupo « Linguo », nia Germana samideani savigas en lia revuo IDO-SALUTO ke lu ja laboras e decidis pri nova vorti. Hike esas l'adreso di ta grupo che la interreto :

<https://groups.google.com/g/linguo>

En la listo on trovas la vorti, qui aceptesis recente dal grupo. Sube esas detali pri ca vorti :

**Fonto-lingui : A = Angla, F = Franca, G = Germana, H = Hisl
=Italiana, R = Rusa, L = Latina ed E = Esperanto**

IVAIN O LA KAVALIERO KUN LEONO

[Rezumo di lo preirinta : *Che la korto di reĵo Artur, kavaliere interdisputas ed ula de li komencas rakontar un de lua aventuri eventinta en stranga etoso ed akompanata da stranga e desquietiganta marveli. Quik pos ca raporto s-ro Gauvain rezolvas departar ed ipsa serchar aventuro. Il ocidas misterioza kavaliere. Pose, il asistas l'enterigo di ca kavaliere. Tandem, il amoreskas lua vidvino. Ma elta trauras e ne volas konsolacesar. Tamen, elua servistino chanjigas pokope elua opiniono ed el venigas sua protektato. Ilu plezas a la siniorino e mariaĵo*

rezolvesas ante la veno di reĵo Artur. Lor lua veno granda festo eventas en la siniorio Landuc. Ma pose, Gauvain koaktesas da lua kompanuli departar e livar sua yuna spozino. Ye la fino dil unyara fristo pos lua parto grantita da lua spozino ad il, servistino venas koram la reĵo e la nobeluli por denuncar lua trahizo ad elua siniorino. Ivain foleskas e fugas en foresto. Kompatema mulieri okupas su pri il. Ilu balde risaneskas e pravas sua militistala valoro. Pose, il departas de ta loko e salvas leono atakata da giganta serpento. Ivain retroiras a sua hemo, ma il havas ibe mala surprizo e trovas enkarcerigita la servistino qua olim tre helpis lu. Il rezolvas salvar elu, ma antee il mustas pasar nokto en stranga kastelo ube il impozas a su neposibla tasko. E, yen venas subite hororinda giganto. Ivain ocidas ilu ma mustas quik departar, nam il devas kombatar por la servistino skope ke el ne perisez en la flami di rogo. La kombato esas hardega e la leono di Ivain vundesas. Fine, il vinkas ma ne volas restar surloke. Il departas e trovas tre gastigema familio kun problemi.

Dum la dio ipsa kande la yunino venis al korto, on savigis la informo ke la Kavaliere kun leono kombatabis e vinkis giganto kruela e perfida. Lua nevulo salutis de lu sinioro Gauvain. Lua nevino raportis la granda servo facita por el dal kavaliere pro amo ad il. El dicis pluse ke sinioro Gauvain konocis ca kavaliere quankam il ne savis « qua il esis ».

La desheredigita yunino venis do koram la reĵo.

-Reĵo, elu dicis, me venas a tu por serchar helpo en tua korto. Me ne trovas ol e me astonesas. Me ne

departos sen tua susteno. Mea fratino saveskez ke me donus ad el de mea havajo pro amo se el volus, ma nultempe el havos ico per koakto se me trovas helpo e susteno ! Nultempe me renuncos mea heredajo !

-Vu parolas saĵe, respondas la reĵo e, pro ke vua fratino esas hike, me konsilas ad elu lasar a vu to qua esas a vu pro justeso.

Ma elta qua esis certa havar por su la maxim bona kavaliere dil mondo dicis :

-Sinioro, Deo konfuzigez me, ma nultempe me partigos kun elu

kastelo nek urbo nek agro nek planajo nek altra kozo ! Ma se kavaliero audacas armizar su por elu e kombatar por elua yuro, lu prizentesez nemediate !

-Vu ne facas ad elu konkordanta ofro, dicis la rejo. Oportas havar plu multa tempo por serchar kavaliero. Ni donez ad el til dek-e-quar dii por defensar elua yuro koram la tota korto.

-Bela sinioro rejo, dicas la seniorino, vu povas establisar vua legi quale plezas a vu. Lo esos quale vu dicas. Me ne opozesas. E me aceptas la fristo se mea fratino postulas lo.

E la fratino dicas ke el postulas e deziras lo.

Lore el adiis la rejo, rezolvinta serchar tra la tota mondo ita Kavaliero kun leono qua utiligas sua braveso por helpar omni qui bezonas ol. Or yen ke el komencas sua serchado. El trairas multa landi ma nule saveskas ulo pri co, ito

(Duro sequos)

tante afliktigas el ke el maladeskas. Ma en ica aventuro granda bonajo eventis ad elu : el renkontris bon amiki qui havis forta amikeso por el. Ili videskis ye elua vizajo ke el ne esis en bona sanesala stando. Li retenis el til ke el dicis a li sua afero.

Dum ke el repozis, altra yunino entraprezis serchado por elu. Elu vagadis dum la tota jorno, kavalkante rapidege til ke venis la obskura nokto. El esis chagrenita pro co tante plu ke pluveskis abundante dum ke el esis funde dil bosko. La nokto e la bosko tre desquietigis el e mem, plu multe kam la nokto e la bosko, desquietigis el la pluvo. Tante mala esis la voyo ke ofte lua kavalo sinkis en la fango til la gurti. El povas tre pavorar, yunino qua esas en bosko, sen eskorto lor mala vetero e lor nokto tante nigra ke el ne mem povas vidar la kavalo quan el kavalkas ! Camotive elu advokis ofte Deo e Lua Santa matro ed omna santi. En ita nokto el pregis Deo por ke lu duktez vers domo e desproximegez el de ta bosko.

IDO-RENKONTRO 2025 EN POTSDAM

16ma di julio – merkurdio – Por ne havar problemi e ke taxio esas desfacile obtenebla, me departas frue de mea hemo, ye 8 kloki matine. Per la autobuso e la tramveturo me arivas suficante frue al aeroportuo Orly. Ma ico lore divenas vera kalvario nam me sufras ye mea dextra pedo e ne povas facile marchar. Mea lasta voyajo avione eventis dek yari ante nun e depos ta tempo la situaciono en la aeroportui divenis plu komplikita pro la explozo dil kreskanta nombro de voyajanti. Esas senfina formalaji e kontroli e vastega chambri trairenda. E me mustas stacar en serio dum longa tempo kun tre multa pasajeri ante enirar mea aviono qua cetere pro sturmo en Berlin tardesas ye un horo. La voyajo ne duras dum longa tempo, un horo e duimo aproxime. Regretinde, pos la arivo en la aeroportuo Berlin-Brandenburg, pro konfundo, me obtenas mea valizo nur tre desfacile e danke la sokurso da tre helpema Germani. Fine, me eniras taxio ed arivas ye la hotelo « Good Morning » ye 18 kloki cirkume. Ibe en la acepteyo me trovas nia samideano Eberhard Scholz diskutanta kun afabla siorino Germana. Ni intersalutas e lu helpas me por obtenar la klefo di mea chambro. Pose aparas plur ldisti, inter li samideano Pontnau, ma me esas fatigata. Konseque, me iras repozar en mea chambro pro la fatigo debata, ne al voyajo ipsa, ma al longa vartado e formalaji en la aeroportui. Ye 20 kloki cirkume, ni iras dinear a restorerio Vietnamiana. Saporiza dishi e plezanta etoso amikal. La dio finas bone.

DINEO EN VIETNAMIANA RESTORERIO

17ma di julio – Ita jorno esis penoza jorno, nam ulltre mea pedo me sufras pro dorso-dolori. Pos la dimezo-repasto proxim nia hotelo ; ni iras a Potsdam por vizitar la filmeyo Babelsberg. Ol esis tre famoza ante la Duesma Mondomilito. Hodie lu utiligesas nur por televizional serii. Martin Schlemminger filiulo di nia samideano Günter Schlemminger guidas ni por ca vizito. Stranje od amuzive, il tre similesas la filozofo ed autoro, famoza en Francia, Jean-

Paul Sartre. Ni ne darfas fotografar o filmifar pri ulo. On vidas domi e stradi fiktiva on povas mem vidar estalajo kun fiktiva frukti e legumi plu apetitigiva kam le reala. Fine, ni iras a la fervoyo-staciono di Potsdam ube ni povas drinkar e manjar kuki o simpla repasti. Kande ni esas retroirinta al hotelo me iras rapide a la lito pro ke me esas tre fatigata ne nur pro la vizito ma pro la longa restado en treni ed autobusi e pro mea dolori.

18ma di julio – Itere penoza (por me pro mea dolori) voyirado por atingar la kastelo Sanssouci. Kande ni arivas ye la enireyo dil korto cirkondanta la kastelo esas soldato vestizita segun la modo dil XVIIIma yarcento e qua pleas fluto. Me konjektas ke co esas aludo a rejoy Friedrich II. qua prizis plear fluto e qua pleis ecelante. La ldisti iras a konstrukturo ube esas folieti e libreti pri la

kastelo e lua historio. Me ne savas exakte pro quo, ma me havas la impresio perceptar forta hugenota influo. Forsan, esis multa hugenota konsilanti apud Friedrich ? Certe, me savas ke lua docisti ed edukisti esis Franca hugenoti ma la oficala historio dicas nulo pri co pose. Ni manjas repasteto cirkum quadrata tabli, ma la obstinanta impresio pri hugenota prezenteso persistas por me. Komence dil posdimezo ye cirkum 14 kl. 30, se me bone memoras, ni havas la permiso por vizitar la internajo dil kastelo. Ni prenas askoltili en diversa lingui nacional por bone guidesar tra la kastelo. La stilo di ta rokokostila palaceto esas tre eleganta e bela e min superkargita per ornamenti diversa kam la

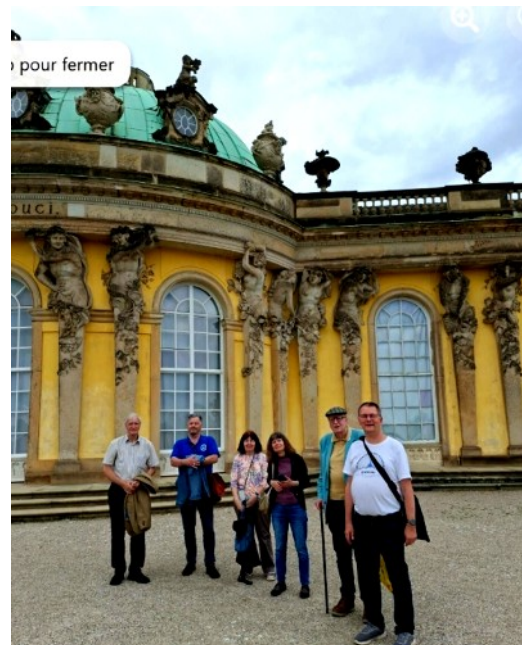

CHAMBRO EN SANSSOUCI

cetera (e tre bela) kasteli samastila en Germania. Posible ita relativa sobreso debesas al kelkete austera influo dal austera hugenoti. Pos la vizito, ni marchas tra la cirkumajo dil kastelo e facas fotografuri ibe. Me havas la sentimento tre bone perceptar la etoso dil XVIIIma yarcento. Fine, ni iras a proxima loko nomizita la Rusa kolonio, ube nin vartas repasteyo di qua la muri esas ligna titulizita « Alexandrovka ». En ta loko ni komendas dineo sat abundanta e drinkaji : biri, o saporoza frukti-suki kun limonadi. Plu tarde ni retroiras a nia hotelo-apartamento, ni trairas la bel ed

elegant urbo Potsdam e pose vehesas tra Berlin. Berlin esas urbo sen multa eminenta monumenti o quarteri (adminime segun to quon me vidis), ma ol havas exkuzi, nome ol destruktosis ye 80% dum la milito e pose esis dividita en du parti til 1989. Hodie, on probas restaurar anciena e bela monumenti, plubeligar la urbo, ma on bezonos tempo por ke Berlin ridivenez la splendida urbo (wunderschön dicas la Germani) quan ol esis olim, tante plu ke segun certena Idisti ol havas pekuniala problemi. Pos nia arivo al hotelo, me iras quik a mea chambro por repozar, nam pro mea gotodolori e la diversa voyiradi me esas tre fatigata.

19ma di julio – Ita dio konsakresas por parolar pri la stando dil ULI e la problemi di nia movimento. Ita kunveno eventis en la konfereyo Rusche 43 dil Ruschestrasse 43 apud la hotelo « Good Morning ». Me iris adibe ye 10 kloki aproxime e ja esis plura Idisti. Inter li trovesis nia maxim anciena samideano e libri-tradukanto Günter Schlemminger qua facis

IDISTI AVAN LA KASTELO

diskurso e salutis me. Pose, venis pokope omna Idisti e la konfero komencis. Me ne esis entuziasmoza pro mea dolori, ma fortuneze la dorso-dolori qui esis granda tormento a me ne manifestesis. On diskutis precipue pri la problemi dil ULI e pri la desfacilaji organizar ULI-elekto por la DK, nam la Idisti adheras a tre diversa sociala reti e ne volas adirar uli ek li. La granda problemo, nur tre desfacile solvebla esis trovar kasisto, nam la nuna kasisto Marion Kasper havas sanesala problemi. Pro mea nekomfortoza stando e mea goto-dolori me ne sequis suficante atencoze la debati e me tre regretas lo. La diskuti esis bilingua : Germane ed Ido. Esis plurafoye pauzi precipue ante e pos la repasto. Me havis l'oportuneso parolar kun Dorotea Haberland qua esas la kasistino dil GIS. El esas tre vivoza persono e tre devota al skopo di Ido ma ne savas nia komuna linguo e renuncas lernar ol pro sua evo. Kande rikomencis la konfero nia Germana hosto e GIS-prezidanto Thomas Schmidt, parolis pri la Artificala Inteligenteso e la posiblesi quin ol ofras por Ido. Me ne negas ca avantaji ma me tre timas la eventualesi ke ta Artificala Inteligentesi volez remplasar la homi e desaparigez li, dume multa personi naufragas en chomado pro ta AI/IA. Ni mustas absolute lernar dominacar oli por durar esar mastri di nia destino.

Plu tarde facesis ulaspeca « familiala » fotografuri kun la prezenta Idisti e, vespere, ni iris itere al Vietnamiana restorerio ube ni ja manjis dum la unesma dio dil renkontro. Ye la sequanta dio Hans Stuijbergen, Rumi Todorova e me departis a nia respektiva landi. Nur nia amiko Robert Pontnau restis ankore dum kelka tempo en Berlin.

LEKTAJI IDALA

Me ne multe deskriptas la konfero nam pro mea dolori, me ne esis tre apta remarkar e notar omna detali di ca sejourno. Ma me devas dicar ke malgre la desagreablaji debata a mea sufri me ne regretas partoprenir e kontributir vivigar nia Ido-movemento.

Nova verko Idala (informo da Gonçalo Neves)

Kar amiki,

Recente aparis yena Ido-verko:

José Mar  Rodríguez: *College de France (Kolegio di Francia)*. Iberiana Ido-Societo, 2025. 69 p. (Kolekturo IBIS n-ro 1). (pdf-edituro)

Ol esas konsultebla, foliumebla e mem lektebla (sen deskargar ol) che:

https://archive.org/details/college-de-france_20250922

Ol esas direte deskargebla che:

https://dn721905.ca.archive.org/0/items/college-de-france_20250922/COLLEGE%20DE%20FRANCE.pdf

En ca verko, J.M. Rodríguez – qua, sur la pagini dil revuo *Ad-avane!*, ja revelabis su kom habila Ido-skriptero – transformas la serchado di universala linguo a historiala naraco. La autoro akompanas, de la 16ma til la 20ma yarcento, la fondo dil Kolegio di Francia, la reformi da Komenius, la linguala utopii dil 19ma

da J.M. Rodríguez

yarcento e la aparo di Esperanto ed Ido. Impresanta plu kom kroniko pri idei kam tradicionala novelo, la verko rikreas debati pri docado e linguo kun rigoro e klareso. La stilo esas didaktikala, kelka-foye kun tro forta pedagogiala tono, ma kulturela richa ed interlinguistikale precoza. Yen rara, signifikoza e surpriziva kontributo al literaturo en Ido, qua unionas historiala memoro ed universalista utopio. Ol esas, sendubite, un del maxim interesiva Ido-verki quin me lektis til nun, ed ol certe meritas detaloza recensuro.

PROVERBO /Beleso velkas, vertuo permanas.

.

Turismo -VOYAJO A PERU (Segun artiklo interretal)

Peru esas skopo konvenanta al turisti qui deziregas aventuro. E se vidar la Machu Picchu esas nekareeblo entraprezo, la voyajanti devus adjuntar anke ca min konocata pejzaĵo a sua itinero.

Depos kelka yari nun, Peru esas segundmoda por voyajanti. La ministerio pri Ekonomiko savigas cetere ke ca lando donis la bonveno a 2,5 milion turisti internaciona pasintayare, t.e. acenso di frequentado ye 20% kompare a 2022. Havante diversa kulturi lokal, richega naturo, eceptala gastronomio : la triesma

maxim granda lando di Sud-Amerika posedas solida trumpi turismal ! E tre bela peizaji vizitinda...

Kande onu reflektas pri la loki vidinda en Peru, esas evidente le nekareebila quale Cuzco o Lima. La unesma esas plebicitigita vinkante pro sua granda historio kun la civilizuro Inka. La duesma, chefurbo di ca lando, koncerne olu karakterizesas per sua koloniala pasintajo e la arkitekturo di ula monumenti havante stilo baroka. E, kompreneble, la plu multa turisti iras anke a l'emblemala civito Machu Picchu. Nulo esas plu logikoza, parolesas pri un ek la 7 nova marveli dil mondo depos 2007 !

Ita peizajo konocata en la tota mondo neeviteble facinas la retini di olua vizitanti. Perchata sur la somito di rokoza monto-pinto, la turisti juas panoramo astoniganta pro sua beleso. On trovas ibe religiala edifici, habiteyi same kam grandega terasi qui olim konsakresis al produktado agrokultural. Ita exkurso travivesas quale instanto haltigita en la tempo ube singla vizitanto pose departas samatempe astonegata per la beleso di ca loko e konfuzigita per olua misteriaji. Existas tamen arkeologia peizajo di qua la pezo di lo pasinta esas tam importanta kam la Machu Picchu. Parolesas pri Raqchi jacanta en la sudala valo di Cuzco ed evanta dil yarcento XVma.

Ne ja konocata da vasta publiko, ita peizajo konsiderata kom sakra dal kulturi qui preiris la Inkai, esas loko ideal por la personi deziranta entraprezar exkurso original. La urbo Raqchi abundegas per ancestrala konstrukturi qui atestas pri la historio dil regiono. La dicita peizajo extensesas sur preske mil hektari. Lu esas dumstante prezervata de la turismego mem se la nombro de vizitanti kreskas. Do singlu povas profitar ca grandega spaco tote serene. Inter la deskovrenda monumenti, on trovas piktinda domi, diversa aquo-fonti ed anke plusa restaji facinant. La stradeti posibligas retroirar la tempo ed esplorar ita heredajo anciena.

Lo maxim remarkinda di ta spektajo Peruana esas la templo di Wiracocha. La dicita santuario, olim destinata al kulto di ula deo, karakterizesas per lua kolosatra dimension. Certena muri ek petro ed adobo povas atingar dek-e-quar metri ye alteso. Ita edificio esas parto del maxim alta strukturi dil Inkaa imperio. Pro ca omna motivi, Raqchi esos tre probable nekareebila loko dil turismo Peruana dum la venonta yari. Cetere, quale

raportas PROMPERU, 70% de la Europana turisti vakancanta en Peru e qui iras al regiono cirkum Cuzco selektas vizitar ca urbo ancestral.

Kulturo-historio

Caius Maecenas - Simbolo di jenerozeso

Nia vorto « meceno » havas kom fonto lua nomo. En Roma di Antiqua Epoko, ita influanta edilo konsakris sua richeso al promoco dil arti, pagante jeneroze poeti ed aktori. Ico esis demarsho pionira e neexpektata venante de sekreta konsilanto di imperiestro Augustus.

Quankam lua nomo transmisesis al posa vivanti, la destino di Meceno – altre dicite Caius Maecenas – duras havar misterioza lateri. La unesma ek li : lua nasko. Kad il naskis en 74 ante nia ero ? en 72 od en 70 ? La savo-fonti esas en la maxim bona kazo lakuna, en la maxim mala kazo kontre-dicanta. Altra nekonocata kozo esas lua origino. Maecenas supozeble divenis Romano per adopto. Nemulte glorioza nasko quan il injeniis riskribar, pretextante decendar de antiqua familio Etruriana, eventuale de la unesma reji di Roma !

Kom nura certeso, yuna Maecenas kreskis en familio provincala suficante richa por membreskar la klaso kavalkal, t.e. la maxim altaranga klaso, jus pos la klaso senatanal dil Romana socio. Por acesar ol, oportas posedar adminime 400'000 sestertii : itaepoke la averaja salario yaral esas aproxime 300 sestertii.

Adoptita o ne, Maecenas apartenis al sociala eminentaro. Il profitis altanivela edukado havante kom rezulto, ke il sendesas a Grekia, proxim la filozofi maxim famoza. Lo esas ibe, en 44 a.K. ke il amikeskas kun Octavius, adoptita filiulo di Iulius Caesar. Or, kelka monati pose, Caesar asasinasas. Octavius retroiras a Roma por reklamacar sua heredajo. Il obtenos ico fine di sangoza lukto kontre sua rivali – inter li esas la famoza Marcus Antonius, amoranto di Kleopatra -, tale divenante la unika mastro di Roma en 31 a.K. E balde il esos olua unesma imperiestro, per la nomo Augustus

Amiko dil « influanti »

Lua acenso debesas multe al nedestruktebla fideleso ed al sagaca konsili da Maecenas. Ilta esas subtila taktikisto, diplomacisto senegala ed il flegas vasta reto de informanti. Ye la maxim mikra komploto, ye la maxim mikra grunado dal plebeyaro, lu intervenas, negocias, pacigas o retenas. Fakte, il esas la viro maxim habila e la maxim bone informita dil imperio. Konseque il esas precoza

viro ed amiko. Tante plu ke lu flegas permananta relati kun la « influanti » di sua epoko, poeti o dramatifisti tote apta servir la glorio di Augustus. Nome se Maecenas tre prizas sincere l'arti, se il pekuniizas e protektas la maxim bona skriptisti di sua tempo imitante Vergilius od Horatius, il anke savas instigar li laudar la agado dal imperiestro. Ma lu esas tre despitita pro la fakto ke lua devoteso pagesas per negratitudo.

En 22 a.K., lu deskovras ke Augustus havas amorala relato kun sua spozino, Terentia ! Il sufragas tante plu pri ca trahizo ke la amoranti ne celas sua relato. Mentale kontuzita e deceptita, Maecenas abandonas omna funcioni publika por retretar a sua « villa » di Esquilinus sur la altaji dil Urbo eterna (Roma NDLT). Ibe on povas vidar ilu promenante en la gardeni por deklamar odi e poemi akompanata da sua nesepebla amiko Horatius.

Depose lua nomo eniris plura lingui por indikar omna mecenari de qui il esis la unesma.

(Segun artiklo da Pierre-Louis MARSO publikigita en LES VEILLEES DES CHAUMIERES)

Gonçalo Neves savigas

Kar amiki,

Jus aparis yena originala Ido-verko:

Partaka: Anekdotaro. Barcelona. 2025. 62 p.

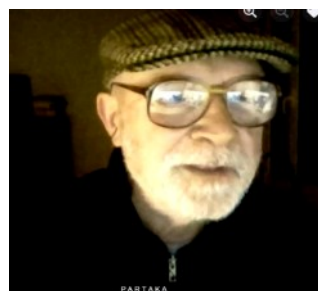
On povas konsultar e foliumar ol, sen deskargar ol, che:

<https://archive.org/details/anekdotoaro>

On povas deskargar ol direte che:

<https://ia601703.us.archive.org/10/items/anekdotoaro/Anekdotaro.pdf>

Per ica verko, un-plusa-foye, Partaka montras su kom homo universala, qua juas e juigas la vivo, qua trovis en Ido la moyeno adekвата, mem ideala, por expresar sua pensi e sentimenti. Il vivas en e per Ido, ed Ido vivas en per il. Interesiva simbioso, ne-ofte renkontrebla che kultanti ed adepti di lingui internaciona.

SAMIDEANO PARTAKA

Amuzanta respondo di puerineto

-Patrino, me havas stomako-dolori, dicis yuna Nelly, sis-yara puerino.

-To venas de ke tu ne dejunis, e ke tua stomako esas vakua, respondas la patrino ; tu sentus tu plu bone, se tu havus kelko en lu.

Posdimeze, amiko venas vizitar la familio, e, meze la koversado, dicas ke lu sufras pro kapo-dolori ja de la matino.

-To venas de ke vua kapo esas vakua, igas remarkar Nelly ; vu sentus vu plu bone se vu havus kelko en lu.

- Ho ! la terorigiva infanti !

(Segun anciena lerno-libro evante de 1912)

PROVERBO / Oldeso ne protektas kontre extravaganteso.

TAO-TE-KING

Sequo triadekesisesma

LXXVI

La homo kande lu naskas ye la vivo,

Esas tenera e febla,

Kande lu mortas,

Lu esas harda e forta.

La planti , kande li naskas ye la vivo,

esas tenera e delikata ,

kande li mortas,

li esas sika e rigida.

Lo esas pro co ke la hardi e forti

esas kompani dil morto,

La teneri e la febli

Esas kompani dil vivo.

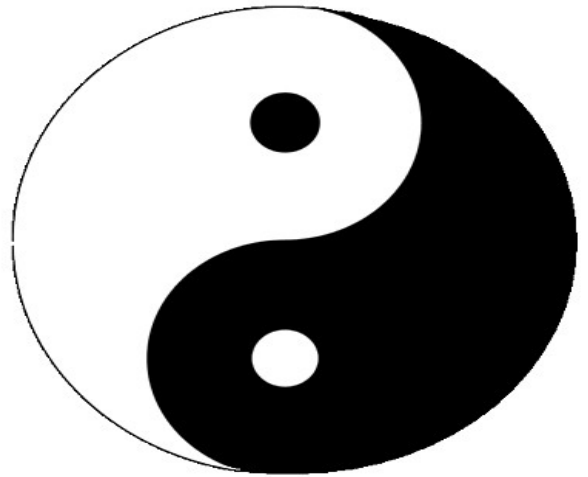
Lo esas pro ca motivo ke la potentia armi ne havas vinko.

Al forta arbori promisesas la hakilo.

To quo esas granda e forta dekadas.

To quo esas tenera e febla prosperas.

(Duro sequos)

Sioro Vento e Siorino Pluvo

Rezumo di lo preirinta : Povra muelisto di qua la spozino esas malada e qua dronesas en mizero advokas sioro Vento. Ilta venas ed askoltas bonvolante la rurano. Pose sequas siorino Pluvo qua esas same bonvolanta. La muelisto obtenas

magiala barelo de sioro Vento. Ma la sinioro dil vilajo audas parolar pri ol e fine prenas ol. Ma, pose, il sucesas vendar la kontenuyo di mala spiriti a sinioro barono e ganas multa pekunio. Regretinde, pos nelonga tempo, feudala milito eruptas. Cafoye la muelisto iras adche siorino Pluvo ed obtenas mikra teatrejo. Regretinde, la filiulo dil muelisto ofras ca mikra teatrejo al filiino dil sinioro ; elqua ofras olu ad amikino. Ma la yunulo Pierrot fabrikas nova teatrejo por elu e teatrajo kun aktori pleesas. En ol, servistino reprochas a princino Hegrozo esar apatioza, ma elta ne deziras la mariajo quan on volas impozar ad elu.

HEGROZO

Fine, mea kara patro, se me pravas klare a vu ke la yuna princo esas nur stultulo e fanfaronanto, dispensez me de spozigar ilu. Saveskez cetere ke la feini opozesas ca mariajo.

LA REJO

Ho ye la cielo ! esas misterio sube. Quon ni divenos se la feini intervenos ! Ma quale vu pruvos ke la princo esas stultulo e fanfaronanto ?

HEGROZO

Ico es mea afero : venigez lu.

LA REJO, advokante

Ho sinioro Christian proximeskez. Mea filiino deziras parolar a vu. Elua lango fortuneze itere funcionas.

Ceno V

LE SAMA, CHRISTIAN .

HEGROZO

Glorioza princo, ante spozigar vu, me devas informar vu pri stranja evento havinta loko lor mea nasko. Mea nutristino portis me en sua brakii, kande el vidis ekirar la muro feino, qua tushis me per la extremajo di sua vergeto, dum grantar a me plura doturi. Ita feino dicis pluse dum finar ke me spozigos kavaliero apta esar tam espritoza kam me, e qua salvus a me la vivo dum la dio di mea mariaj-festo.

CHRISTIAN.

Charmiva Hegrozo, ita predico havas nulo pavoriganta por me, Ni esez kune espritoza ; me konsentas. Mea kortani dicas ke me esas apta pri co. Ka vu esas irgamaniere endanjerigita ? Me esas pronta

salvar a vu la vivo. (Il ocilas marchante e piruetas.)

HEGROZO.

La feino furnisos probable a vu hodie l'okazono salvar a me la vivo. Pri la asalto di esprito, pro egardo al deziri di mea patro, me rezumos ol a tre simpla exameno : me propozos a vu enigmato divinenda. Se vu trovos la respondo ni spozeskos kune ; ma se vu ne divinos ol, nulo povos instigar me divenor vua spozino. Dicz a me do, me pregas vu, qua esas la floro efemera di qua la parfumo esas sen agreableso kande ol esas sola, ma qua havekas dolcea parfumo se on pozas ol en la kompaneso di altra flori ; samatempe ol donas aparta brilo a sua cirkumajo. En la buketo quin onu vidas, ol velkas kom la unesma, dum ke lua kompani duras plu longatempe. Bela e vanitatoza muliero dezoros nur ita floro por ornar su per ol ; la maxim saja muliero dezoros prefere havar le cetera.

CHRISTIAN.

(Duro sequos)

Jentila Hegrozo, me ne savas la botaniko ; ma se vu demandas a me quarimo de horo por reflektar dum promenar en la gardeno, me certe trovos ca extraordinara floro.

HEGROZO.

Promenez, siniro. Me vartos vua respondo.

(Christian ekiras dum ocilar marchante)

LA REJO.

Filiino mea, quale vu volas ke la princo divinas qua esas ta floro ? Oli esas tante grandanombra en mea gardeno, ke me ipsa ne savus trovar ol.

HEGROZO.

Oportas tamen ke la princo divinez la enigmato, se il volas spozigar me ; nam yen la lasta paroli dil feino : « Se Hegrozo mariajesas kun princo qua ne divinas la enigmato e qua ne salvis ad elu la vivo, ol transformesos a statuo. » Mea kara patro, vu ja vidis camatine ke me esis perdonta la kapableso parolar, evitez volar kontreagar la feino. Elua predico realigesus.

NIA POEZIALA ANGULO

[Segun konsilo da T. Sweetlove qua trovesis en la numero 4/2006 di KURIERO INTERNACIONA, yen lineopa proz-tradukuro di poemo dal Franca poetino Michèle DELABAUT .

LA LETRO

**Me povus parolar a tu pri l'autuno,
Havante reflekti purpurea e brileganta,
Pri ta orea arbori qui fremisas,
Sub horizonti sempre chanjanta.**

**Ma la cielo tranas nubegi griza
Et la pluvo nebulizas la gardeno.
Me timas ke mea plumo enfangigesez
En babilado nesevera.**

**Me povus sur ta folio skribar
Omna vorti, qui brulis a me la labii ;
Ita vorti quin me ne audacis dicar
kande ni marchis amba sur la plajo.**

**Kande tu pozis sur me ca regardo
samatempe atraktanta e serena,
kande ni kuris nudapede til la faro,
ebria ek suno ed maral aero.**

**Ico esis plu kam profund amikeso,
ma tu nultempe audacis,
tu revis deskovrar la mondo ;
me amoris tu, ka tu ne vidis lo ?**

**Quale omna ca departanta navi
qui che la portuo vartas la parto,
mea kordio vivas sempre en la espero,
di advoko, di signo da tu.**

Quanta longa e pezoza esas lua tacado...

HOMEROS

L' ILIADO

Rezumo di lo preirinta:.. Pos ke lua fratulo Ménélaos vundesis, rejo Agamemnôn incitas zeloze la Akhaiani a milito balde komenconta. Lor la kombati Zevs intervenas favore al Troiani. La rezultajo esas necerta. La rejo dil Dei esas tre deskontenta pro eventuala revolto da Hèrè ed Athènè ed intencas reaktar severe. Il donas avantajo al Troiani. Pose la Akhaiani debatas pri la rezultanta situaciono e li fine rezolvas irar adche la heroulo Akhillevs. Ca granda militisto donas kordiale la bonveno a li en sua hemo e li negocias tre oportuna kondicioni por ilu en la skopo instigar il itere partoprenar la kombati favore al Akhaiani. Ma la heroulo esas tre nedeziroma askoltar la propozi facita ad il. Ito produktas granda aflikteso che lua samgentani. Olda militisto pregas Akhillevs rikonciliesar kun lua kompanuli. Ma ilta refuzas. La Akhaiani esas senesperigita e fine deliberas kun la sajulo Nestor, ilqua rezolvas kunvokar omna chefi. Pluri rezolvas agar tre kurajoze e risikoze. Ma li remarkas Troiana spionanto proxim li. Kaptita ca spionanto furnisas informaji a li.

E la robusta Diomèdès, regardante lu per dusenca e neamikala okulo respondis ad il :

-Dolôn ne pensez eskapar me, quoniam tu falis inter nia manui, quankam tua paroli esas bona. Se ni aceptos la preco di tua emancipo, e se ni retrosendos tu, certe, tu retrovenos proxim la navi rapida dil Akhaiani, por spionar o kombatar ; ma se tu perdas la vivo, domtata da mea manui, tu ne plus irgatempe nocos la Argiani.

Ilu parolis tale, e pro ke Dolôn suplikis ilu per tushar lua barbo per manuo, ilu frapis il bruske per sua espado meze la fauco e tranchis l'amba muskuli. E la Troiano ankore parolis kande lua kapo falis aden la

polvo. E li arachis la kasko ek vizelo-felo, e la volfo-felo, e la flexebla arko e la longa lanco. E la deala Odissevs, levante oli vers la cielo, vovis oli, pregante, al devastera Athènè.

-Joyez pri ta armi, ho Deino ! Ni advokas tu, qua esas la unesma inter omna Nemortiva Olimpiani. Duktez ni adube esas la Thrèkiana militisti, lia kavali e lia tendi.

Tale lu parolis, e, levante la brakii, ilu pozis ta armi sur tamarisko quan il markizis per signo dum nodigar la kani e la larja branchi, en la skopo rikonocar oli lor la retroveno, en la nigra nokto.

E li marchis pose tra la armi e la sangoza planajo, e li atingis balde la tendi dil militisti Mrèkiana. Ed iti

dormis, parfatigata ; e lia bel armi jacis surtere proxim ili, en tri rangi. E proxim singla viro, esis du kavali. Ed, en la mezo, dormis Rhèsos, e, proxim il, lua rapida kavali ligesis per rimeni, dop la charo.

Ed Odissevs vidis lu kom la unesma, ed il montris lu a Diomèdès :

-Diomèdès, yen la viro e la kavali pri qui parolis a ni Dolôn quan ni ocidabis. Ni irez ! utiligez tua forteso e tua armi. Desligez ca kavali, o me agos lo ipsa se tu preferas.

Tale ilu parolis, ed Athènè havante klar okuli donas granda forteso a Diomèdès. Ed il mortigis hike ed ibe ; e ti quin il frapis per la espado jemis, e la sulo gutifis de sango. Quale leono, falante meze bestiotrupo sen gardisti, asaltas kaprini e mutonini ; tale la filiulo di Tydeus asaltis la Thrèkiani, til mortigir dek-e-du ek li. E quik kande la Tydèido frapabis, Odissevs, qua sequis ilu, tranis eskarte la kadavro per la pedi, pensante en sua mento ke la kavali havante bela krinaro pasus plu libere, e ne pavorus, pro ke li ne kustumeskis marchar sur mortinti. E, kande la filiulo di Tydeus proximeskis al reĵo, lo esis la dek-etiesma quan il privacis de lua kar anmo. E sur la kapo di Rhèsos, qua stertoris, funesta sonjo glitflugis tanokte, sub la formo dil Oinéido, e per la volo di Athènè.

Dume la pacienta Odissevs desligis la kavali havante masiva hufi, e,

ligante li itere per la rimeni, il duktis li adexter la kampeyo, dum frapar li per sua arko, nam il obliviabis sizar la cintilifanta flogilo restinta en la bela charo. E, lore, il siflis por avertar la deala Diomèdès. Ed ilta deliberis en sua mento kad, kun ankore plu mult audaco, lu fortranus per la timono, la charo ube depozesis la bel armi, o kad lu perdigus la vivo a plu granda nombro de Thrèbiani. Dum ke il deliberis tale en sua mento, Athènè proximeskis e dicis a lu :

-Pensez pri la retroveno, filiulo dil grandanma Tydeus, pro timo ke ula Deo vekigez la Troiani e ke tu koaktesus fugar vers la kava navi.

Tale elu parolis, ed il intelektis la paroli dal Deino, ed il saltis adsur la kavali, ed Odissevs frapis li per sua arko, e li flugis vers la navi rapida dil Akhaiani. Ma Apollôn havante arĝent arko vidis lore per sua penetrema okuli Athènè proxim la filiulo di Tydeus. Iracoza, il eniris la kampeyo dil Troiani e vekigis la Thrèkiana chefo Hippokoôn, brava familiano di Rhèsos. Ed ilta, staceskante, vidis ke la loko ube esis la rapida kavali esis dezerta, e ke la homuli esis palpitanta en sua sango ; e lu jemis, advokante sua kara kompanulo per lua nomo. E grandega klamado elevis su inter la Troiani qui adkuris ; e li astonesis pro ca audacoz ago, e ke la viri qui efektigabis ol retroirabis sana e sekura vers la kava navi.

(Duro sequos)

Amuziba lektado pri Til' Strigospegul'

TILL STRIGOSPEGULO

La triadek-e-sisesma rakonto

dicas, quale Strigospegul' en Kvedlinburgo kompras hanini e lasas al ruranino sua propra hanulo kom kauciono por la pekunio.

En la pasinta tempo la gehomi sendubite ne esis tam ruzoza kam nun, precipue la rurani. Olim Strigospegul' venis a Kvedlinburgo. Ibe lore esis semanferio. E Strigospegul' ne havis multa voyajo-pekunio. Nome quale lu aquiris sua pekunio, tale lu senfine spensesis, e lu meditis pri la moyeno itere akquirar voyajo-pekunio. Yen, ruranino sidis che la ferieyo ed pozis por vendo korbo plena de bona hanini ed hanulo. Strigospegul' do questionis elu quante la paro kustos. El respondis ad il: « La paro po du Stefanogroshi. » Strigospegul' parolis: » Ka vu ne donos li min chere? » La muliero respondis: « No! ». Konsequante Strigospegul' prenis la hanini kun la korbo ed iris al direciono vers la kastela pordego. Lore la homino kuris dop il e parolis: » Kompranto, quale me komprenez ito? Ka vu ne volas

pagar a me la hanini? » Strigospegul' dicis: « Yes, volunte, me esas la skriptisto di la abadino. » - « Pri to me ne questionas, » respondis la ruranino, « se tu volas havar la hanini, lore pagez po li. Kun ucel-kortego di abado od abadino me ne volas interrelatar. Mea patro docis a me, ke me ne komprez ulo de ti, nek vendez a li nek pruntez kredite a li, avan ti a qui on devas inklinesar o deprenar la boneto. Tale pagez a me la hanini, ka tu co bone audas! » Strigospegul' parolis: « Muliero, vu esas desfidema. Ne esus bona, se omna komercisti esus tala. Altre, la bona membri di ca frateso devus irar male vestizita. Ma por ke vu esez certa pri vua proprietajo, prenez do la hanulo kom garantiajo, til kande me esas portanta a vu

la korbo e la pekunio. » La bona muliero opinionis esar bone

provizita, e prenis sua propra hanulo kom garantiajo. Ma el esis trompata. Nome Strigospegul' iris a fora loko kun la hanini e kun la pekunio. Lore eventis ad elu same kam a ti qui kelkafoye volas maxim strikte prisorgar sua afero : li freque trompas unesme su ipsa. Strigospegul' do departis e lasis la ruranino tre iracoza pro la hanulo, qua perdigis ad elu la hanini.

(Duro sequos)

Ruzoza hundo

Piktisto esabis komisata rifacar la induturi di kastelo. Uladie, acensinta sur skalo, il falis e ruptis a su gambo.

Il mustis jacar dum longa tempo en lito. Ilua hundineto, inteligenta e jentila, ne livis la bordo di lua lito.

Ulafoye, tamen, el absenteskis, e retrovenis kun ruptita gambo. La piktisto pregis la kirurgiisto qua flegis ilu anke flegar la hundino ; ilta aceptis. Pos kurta tempo la animalo risaneskis.

Or, uladie, la hundineto duris promenar plu longatempe kam kustumale. Kande el retrovenis, elu kuris al chambro di sua mastro, karezis lu, pose aboyetis,

dum turnar su ed irar vers la pordo.

La piktisto, astonata, sequas el e videskas lore altra hundino qua havis ruptita gambo. Il intelektis quon volis amba bestii. La kirurgiisto advokesis plusafoye, e pregesis risanigar ta nova kuracoto. Me volunte aceptas, lu dicis, ridetante, ma ico esos la lasta foyo, nam vua hundino kapablesas duktar ad hike omna vundita hundi quin el renkontrus.

CINDROZINO O LA MIKRA PANTOFLO FURIZITA

Olim esis nobelulo qua spozigis, kom duesma mariajo, muliero esante la maxim fieri e superba homino irgatempe existinta.

El havis du filiini simila ad elu en omna punti. La spozulo, sualatero, havis yuna filiino, ma havante dolceso e benignesio sen exemplo: el heredabis ico de elua matro qua esis maxim benigna persono pensebla.

La mariajo-festo apene finita, la stifa matro manifestis sua mala humoro: el ne povis aceptar la bona qualesi di ta yuna puerino, olqui igis sua filiini mem plu odiinda. El komisis elu por la maxim desnobla labori di la domo: lo esis elu qua netigis la vazaro e

la rampi, qua frotis la chambro di la siorino ed olti dil damzeli lua filiini: - el jadis ye la domo-suprajo, en granario, sur mala palio-matraco, dum ke lua fratini esis en parquetoizita chambri, ube eli havis liti maxim segundomodo, e speguli ube eli su vidis de la pedi til la kapo. La kompatinda yunino sufris omno kun pacientesio e ne audacis plendar pri co a sua patro qua reprimandabus elu pro ke ilua spozino tote guvernis lu. Kande el efektigabis sua tasko, el iris al angulo dil kameno, e sideskis en la cindro, to quo havis kom rezultajo ke onu nomizis elu generale en la lojeyo Kulcindrizito. La juniora qua ne esis tam despolita kam sua seniora nomizis elu Cindrozino.

Nihilominus* Cindrozino malgre sua fripi esis tamen centople plu bela kam sua fratini, quankam elti vestizesis splendide.

Eventis ke la filiulo dil rejo organizis balo e ke lu pregis omna personi altaranga. Nia amba damzeli anke pregesis por co nam eli grande konsideresis en la lando.

Eli esis tre kontenta ed okupata selektar la vesti e la kuafuri qui konvenis maxim bone ad eli. Ico esis nova chagreno por Cindrozino, nam el esis la

persono qua repasis la linjaro di sua fratini e qua godronizis lia mansheti. On parolis nur pri la maniero per qua eli vestizesus.

-Me, dicis la seniora, me surhавos ma velura vesto reda e mea garnituro di Anglia.

-Me, dicis la juniora, me havos nur mea ordinara jupo, ma kompanse, me surhавos mea mantelo havante ora flori e mea diamantizita bendo, qua povas esar tre impresiva.

On igis querar la bona kuafistino por stacigar la korno-kofii ed on komprigis fardizado-mushi. Eli vokis Cindrozino por questionar el pri sua opiniono, nam el havis bona gusto. Cindrozino konsilis eli maxim bone e mem propozis kuafar eli, to quon eli volunte aceptis. Dum ke el kuafis eli, eli dicis ad elu :

-Cindrozino, ka tu esus felica irar al balo ?

-Ho ve ! damzeli, vi mokas me : lo ne esas to quon me bezonas.

-Tu esas justa, onu vere ridus se on vidus ula Kulcindrizito irar al balo.

Altra kam Cindrozino miskuafabus eli ma el esis benigna ed el kuafis eli perfekte bone. Dum preske du dii eli ne manjis tante eli esis joyoza. On ruptis plu kam dek-e-du laci tante onu kompredis oli por igar la tayo di singla plu tenuta, ed eli esis sempre avan la spegulo.

Tandem la felica dio arivis : on departis e Cindrozino sequis eli per la okuli tam longatempe kam el povis. Kande elu ne plus vidis eli, el ploreskis. Elua bapto-matro qui vidis el plorar , questionis elu pri la motivo di sua chagreno.

-Me volunte irus...me volunte irus...

Elu ploris tante forte ke el ne povis finar sua frazo. Lu bapto-matro qua esis feino, dicis ad el :

-Tu volunte irus al balo, kad ne ?

-Ho ve ! yes, dicis Cindrozino dum sospirar.

-Nu ! ka tu esos bona filiino ? dicis elua bapto-matro, me irigos tu adibe.

El duktis elu a sua chambro, ed dicis ad elu :

-Irez al gardeno, e portez kukurbito a me.

Cindrozino iris nemediate kolar la maxim bela ek oli quan el povis trovar, e portis ol a sua bapto-matro, dum ke el ne povis divinar quale ca kukurbito povus irigar al balo. Elua bapto-matro kavigas ol e lasinte nur la shelo, frapis ol per sua vergeto e la kukurbito quik transformesis a bela karoso tote orizita. Pose el iris regadar la muskaptilo ube el trovis sis musi vivanta. Elu dicis a Cindrozino kelkete levar la trapo dil muskaptilo, ed el frapis per sua vergeto singla muso ekiranta e la muso nemediate transformesis a bela kavalo ; to quo produktis bela jungajo di sis kavali havante bela musogriza koloro kun ronda makuli. Ma el ne savis ek quo el igos veturisto :

-Me iros vidar, dicis Cindrozino, ka ne esas ula rato en la ratokaptilo, ni divenigos lu kom veturisto.

-Tu esas justa dicis elua bapto-matro, irez por vidar.

Cindrozino portis ad elu la ratokaptilo, ube esis tri grosa rati. La feino prenis un ek la tri pro lua splendida barbo e tushinte lu, il transformesis a grosa veturisto, qua havis un ek la maxim bela labio-barbi irgatempe vidita. Pose el dicis ad elu :

-Irez al gardeno, tu trovos ibe sis lacerti dop la arozilo ; portez li a me.

Apene el adportis li, ke elua bapto-matro transformigis li a sis lakei, qui nemediate acensis dop la karoso kun lia galonizita vesti, e qui restis ferme ibe quale se li nulatempe agabus altramaniere.

Lore dicis la feino a Cindrozino :

-Nu ! yen quo posibligas a tu irar al balo : ka tu ne esas kontenta ?

-Yes ma ka me iros tale, kun mea vestachi ?

Elua bapto-matro nur tushis el per sua vergeto, e samatempe elua vesti transformesis ad ora ed arjenta vesti, tote galonizita per lapidi ; elu donis pose ad el paro de furizita pantofli, tre jolia.

Kande elu tale ornesis, el eniris la karoso ; ma elua bapto-matro konsilis ad el avan omno ne restar til noktomezo, avertante el ke, se elu duris esar che la balo plusa instanto, elua karoso ridivenus kukurbito, elua kavali esus itere mus, elua lakei esus lacerti, e ke lua bela vesti ridivenus to quo oli esis antee. El promisis a sua bapto-matro ke el ne falios ekirar la balo-chambro ante noktomezo. El departas, tre joyoza. La filiulo dil rejo, quan on iris informar ke jus arivis granda princino nekonocata, kuris por donar la bonveno ad elu. Il prizentis sua manuo lor la karos-ekiro, e duktis el aden la chambro ube esis la invititi. Eventis lore granda silenco ; on cesis dansar e la violini ne plus pleis, talgrade on esis atencoza kontemplar la granda beleso di ta nekonocatino. On audis nur konfuza bruiso :

« Ha ! quante el esas bela ! »

La rejo ipsa, quankam il esis olda, ne fatigesis regardar elu, e dicar deslaute al rejino ke depos longa tempo il ne vidabis tante bela ed afabla yunino.

Omna siorini esis atencoza por konsiderar elua kuafuro ed elua vesti por havar similaji, quik de la morga dio, kondicione ke on povos trovar suficante bela stofi e suficante habila laboristi.

La filiulo dil rejo pozis el ye la maxim honorizanta plaso e pose prenis el por duktar el al danso. Elu dansis kun tanta gracio, ke on admiris elu mem plu multe. On adportis delicoza repasteto, ma la yuna princo ne manjis, talgrade il okupesis regardar elu. El iris sideskar proxim sua fratini ed esis tre afabla ad eli, el partigis kun eli oranji e citroni quin la princo donabis ad el. Ico tre astonis eli nam eli ne konocis elu.

Dum ke eli babilis, Cindrozino audis sonigar dek-e-un kloki e tri quarimi, el quik reverencis la asistantaro e departis tam rapide kam el povis.

Quik kande el arivis, el iris a sua bapto-matro e, pos dankir elu, el dicis ad elu ke el deziris iror plusafoye al balo dum la morga dio, pro ke la filiulo dil rejo pregabis el por co.

Dum ke el okupesis raportar a sua bapto-matro omno quo eventabis lor la balo, amba fratini frapis an la pordo. Cindrozino apertis ol.

-Vi retrovenas erste pos longa tempo ! el dicis ad eli ocitante, fricionante a su l'okuli e tensante su quale se el jus vekis.

El tamen ne dezirabis dormar, depos ke elu livabis eli.

-Se tu venabus al bal-chambro dicis ad el un de lua fratini, tu ne enoyabus, nam venis la maxim bela princino, la maxim bela irgatempe videbla ; el esis tre polita a ni e donis a ni oranji e citroni.

Cindrozino esis tre felica : el questionis eli pri la nomo di ta princino ; ma eli respondis ke onu ne konocis el, ke la filiulo dil rejo esis tre trista, e ke il donus granda richaji por saveskar qua el esis. Cindrozino ridetis e dicis ad eli :

El esis do tante bela ? Deo Mea ! quante vi esas felica ! ka me ne povus vidar elu ? Ho ve ! damzelo Javotte, pretez a me vua flava vesto quan vu surhavas singladie.

-Vere, dicis damzelo Javotte, ka vere vu opinionas ke me pensas same ! Prestar sua vesto a leda Kulcindrizito quale ico ! Oportus ke me esez folega.

Cindrozino expektis ca refuzo. Ed el esis kontentega pri co, nam el esabus tre embarasata, se elua fratino aceptabus prestar ad el sua vesto.

Lor la morga dio, amba fratini partoprenis la balo, ed anke Cindrozino, ma mem plu ornita kam la unesma foyo. La filiulo dil rejo esis sempre apud el, e ne cesis kurtezar elu. La yunino tote ne enoyis ed obliivis to quon konsilabis elua bapto-matro ; tale el ne audis sonigar la unesma frapo di nokto-mezo, dum ke el ne kredis ke esis ja dek-e-un kloki ! el staceskis, e fugis tam lejere kam agabus lo cervino.

La princo sequis el, ma il ne povis kaptar elu. Elu faligis un de sua pantofli furizita quan la princo rekoliis sorgozege.

Cindrozino arivis a sua hemo, tre anhelante, sen karoso, sen lakei, e kun sua vestachi, nulo esis restinta de sua splendideso nur un ek sua mikra pantofli, esis la sama kam olta quan elu lasabis falar.

On questionis la gardisti dil pordo palacal kad li ne vidabis ekirar princino. Li respondis ke li vidabis ekirar nulu ecepte yunino tre male vestizita, e qua plu aspektis quarle rurarino prefere kam damzelo.

Kande amba fratini retrovenis de la balo, Cindrozino questionis kad eli ankore bone distraktesis, e kad la bela damo irabis adibe ; eli dicis ke yes, ma ke elu fugabis, kande sonigis noktomezo, e tante rapide ke el lasabis falar un ek sua mikra pantofli furizita, maxim jolia imaginebla ; ke la filiulo dil rejo rekoliabis ol, e ke il regardabis nur el dum la tota balo, e ke certe il esis tre amoroza pri la bela persono a qua apartenis la mikra pantoflo.

Eli dicabis la vereso ; nam poka dii pose, la filiulo dil rejo publikigis, per trumpeto, ke il spozeskos elta di qua la pedo fitus kun la pantoflo.

On komencis probar ol a princini, pose a dukini ed a la tota korto, ma neutile. On adportis ol che la du fratini qui agis maxim bone segun sua posibleso por irigar sua pedo en la pantoflo ma eli ne sucesis. Ceindrozino qua regardis li e qua rikonocis sua pantoflo dicis ridante :

-Me prizus probar kad ol fitus a me.

Elua fratini rideskis e mokis el. La nobelulo qua probigis la pantoflo, regardinte atencoze Cindrozino, e judikante ke el esis tre bela, dicis ke co esis yusta, e ke il imperesis probigar ol ad omna yunini.

Il sidigis Cindrozino e proximigante la pantoflo di elua mikra pedo, ilu vidis ke ol fitis ad ol perfekte. La astono di amba fratini esis granda, ma ol divenis mem plu granda kande Cindrozino irigis ek sua posho l'altra mikra pantoflo quan el pozis a sua pedo. Lore arivis la bapto-matro qua frapinte per vergeto la vesti di Cindrozino, divenigis oli mem plu splendida kam omna ceteri.

Tainstante amba fratini rikonocis el kom la bela persono quan li vidis che la balo. Eli precipitis su an sua pedi por demandar pardono pro l'omna violenti quin li sufragis da elu.

Cindrozino rilevis eli e dicis ad eli, dum kisar eli, ke el pardonis totakordie, e ke el pregis eli amar elu sempre. On duktis el che la yuna princo, ornita quale el esis. Il judikis ke el esis mem plu bela kam irgatempe antee, e kelka dii pose, il spozigis elu.

Cindrozino qua esis tam benigna kam bela lojigis sua du fratini che la palaco, e mariajigis eli, ye ta dio ipsa, kun du granda siniori dil korto.

(Segun rakonto da Charles Perrault)

IPI ΛΑ ΓΡΕΚΑ ΛΙΤΕΡΑΤΥΡΟ (Pri la Greka literaturo)

La kolmo di la Greka literaturo okupas longa periodo durinta quar yarcenti separante la heroala epoko – la epoko Homeral (VIIIma yarcento a.K.), unesma literaturo Europana – de la konquesti Alexandral (IVma

yarcento a.K.), Omna granda generi aparas lore ed atingas rapide la kolmo di sua perfekteso. Ico esas la periodo kande formacesas la referi qui nutris la kulturo antiqua e qui irigacis la Europana kulturo til la fino dil XIXma yarcento, ante ke olta divenis negratitudoza ed obliviema pri heredajo konstitucante tamen sua intelektala armaturo. Tri remarki esas enuncenda pri la naturo di la Greka literaturo.

La literaturo esas precipue parolal, ofte lektata laute ed akompanata per muzikilo (liro, citaro od *aulos*), lua naturo esante nesepeblebla del parolo. Ita specifikeso esis komuna dum la tota Antiqua Epoko e permanis til la Mezepoko kun la minestreli e la trubaduri. La texto fixigita sur pergameno, pose sur papiro envolvita nomata *tomos*. La latina *volumen* utiligesis nur kom memorigilo.

La literaturo, per sua nombroza generi, vizas avan omno sociala grupi determinata ed ekspresas en « specala » kadri qui assemblingas por ula tempo, grupi de civitani, religiala ceremonii, politikala debati, teatraji, privata o publika festi, edc.

La literaturo esas objekto di lukti agona. La kreado ne esas, lore, sepeblebla de la koncepto dil *agôn* (1), tante importanta por la Greki. Poeti, literaturisti, aktori e diskursisti konkuras inter su, singlu esforcante esar la maxim bona, tam bone kam relate a sua precedanti di qui la suprega refero esas la olda Homeros, la « edukisto di Grekia », quan on probas imitar e vinkar. La kreado, precipue koncerne la poezio o *poiësis*, konfundesas ofte kun l'imito o *mimësis*.

(1) *Agôn* : lukto, konkurso por esar la maxim bona en sua kategorio, fako. (artiklo segun libreto pri Greka Tradiciono da B. Marillier)

Nekrologo

Dum la 25ma di januaro 2026, la Idisti informesis pri trista novajo transmisita da nia samideano Thomas Schmidt.

« Trista novajo : ye la 19ma januaro 2026 mortis en Berlin la famoza Ido-poetino Heidi Neussner. El publikigis la du poemari « Galimatiaso » (1980) e « Haiku-atra poemi » (2001) e multa altra poemi en la Ido-revui. Heidi Neussner esis mariajita kun la Idisto Alfred Neussner (1927-2023). Le Neussner parolis mem Ido heme inter su. Adelheid « Heidi » Neussner laboris kom instruktistino en primara skolo. El renkontris Alfred Neussner ye Esperanto-yunaro kongreso en Berlin e lernis Ido per la helpo di Alfred Neussner. Heidi Neussner esas inter la

maxim importanta Ido-poeti. El partoprenis plura Ido-konferi. Dum la lasta yari el habitis en hemo por olda homi en la centro di Berlin. »

Poemo de poeto a poeto

Ne plus respiras
Heidi, la poetino,
ma son klar versi

tra la etero :
lua anmo e kordio
rest ed inspiras.

(Gonçalo Neves)

L'ADOLECANTINO DE GRANDMARSHO

Da Selma Lagerlöf (tradukita da J. Lundborg)

Rezumo di lo preirinta : Yunino entreprezas proceso kontre viro qua seduktis elu ed abandonis el kom matro di ilua filio. La dicita viro esas nepovra e povus helpar elu pekuniale por edukar la infanto. Ma prefere kam konfesar sua kulpo il esas pronta facar falsa juro. Pro timo ke lua anmo falez aden inferno la yunino retracts la proceso. Yuna viro propozas ad el akompanar el ad elua hemo, ma el refuzas. Tamen, la yunulo kuriozigita volas savar ube el habitas. Fine la yunulo qua nomesas Gudmund diskutas kun sua matro pri la fato dil yunino.

Gudmund nun komencis naracar, quale il trovabis pretexto facar tureto ad Elvagra e quale il renkontrabis Hildur. Il naracis to quon el dicis pri la kavalo e la vehilo, ed el montris klare, ke l'intervido joyigis el. Anke ilua matro joyis pri lo. Dum ke el sidis senmova en la chambro, esis elua preferata okupado projetar pri la futuro di la filiulo, ed esis el, qua, la unesmo, sugestis, ke il devas esforcar ganar la bela skabinala filiino. Esis la maxim avantajoza mariajo posibla. La skabino esis richa agrokultivisto. Il posedis la maxim granda domeno en la komono e havis multa potenteso e multa pekunio. Esis evidente prezuntema esperar, ke il saciesos per bofilio, qua ne havas plu multa havajo kam Gudmund, ma esas anke posibla, ke il egardos la deziri dil filiino. E ke Gudmund ganus Hildur, se il volus, pri to la matro esis certa.

Esis l'unesma foyo, ke Gudmund lasis la matro komprenar, ke ta penso radifikis en il, e li rezonis longe pri Hildur e pri ta omna richaji ed avantaji, quin obtenus ta qua posedus el. Ma balde la interparolo cesis, pro ke la matro itere sinkis en profunda meditado. « Ka tu povas venigar ta Helga ? Me deziras vidar el, ante ke me aceptas el en mea servo, el fine dicis,- » Esas bona, ke vu voluntas employer el, matro, la filio dicis. Il imaginis, ke la matro havus flegistino, qua plezus ad el, lore ilua spozino havus plu agreabla vivo en sua nova hemo. « Vu certe esos kontenta pri la yunino, il dicis.- » Esus ya bonfaco helpar el, la matro adjuntis.

Kande krepuskuleskis, l'oldino kushis su, e Gudmund departis al stabli por striglagar la kavali. La

vetero esis bela, l'aero klara e la tota regiono esis inundita da lunlumo. Il rezolvis ja en la sama vespero irar a Grandmarsho e prizentar la saluto dil matro.

Se divenus apta vetero en la morga jorno divenus tanto facenda por rekoltar aveno, ke nek ad il nek ad altru tempo esus disponebla por la komiso.

Kande do Gudmund stacis exter Grandmarsho askoltanta (pri quo ni ja naracis), il advere audis audis nula pedpazi ma altra soni, qui penetris tra la silenco. Esis lenta lamento, tre nelauta e supresita jemo, anke un ed altra singluto. La soni semblante venis de apuda domo. Gudmund proximigis su a ca. Lore la singluti cesis, ma il audis, ke ulu movis su en la kombustebloyo. Il konkluzis, qua ca esas. « Ka esas tu, Helga, qua sidas hike ploranta » ? il dicis e pozis su en la pordeyo, por ke el ne ekprecipitos su, ante ke il parolez kun el.

Eventis itere silenco. Gudmund divinis juste, ke esas Helga, qua sidis ibe ploranta, ma el probilis supresar la singluti, por ke Gudmund forirez, kredante, ke il misaudis. En la kombustebloyo esis karbonobscura, ed el savis, ke il ne povis vidar el.

Or elua desespere esis tante opresanta, ke esis neposibla retenar la ploro. El ne ja esabis interne por salutar la gepatri, por to el indijis kurajo. Kande el en la krepuskulo marchis adsupe la penoza rampi e pensis pri la severa e kruela vorti, quin el mustos audar, pro ke el ne recevos ula edukala kontributo, el ne kurajis enirar. El preferis restar extere, til ke li kushabus su, nam en ta kazo el ne bezonos mencionar la

kozo plu balde kam en la proxima jorno, e pro to el celis su en la kombustibleyo. Dum ke el sidis ibe tormentata da hungro e koldeso, aparis ad el, quante desfelica ed abandonata el esas. Omna shamo ed anxio, quan el travivabis e travivos, aparis por el, presis el per sua tota plumbopezo. El memoris, ke el, kande el esis infanto, falis en Grandmarsho, e ke quante plu el esforcis salvar su, tante plu profunde el sinkis. Omna tufi ed arbusteti, quin el sizis por suportar su, cedis. Tale anke nun, nulu volas helpar el. Kande el falis en la marsho, pasturisto fine venis ed ekiris el. Ma nun semblas, ke la periso divenos elua fato.

La memoro pri l'acidento en la marsho sugestis la penso, ke lo maxim bona por el esus irar aden la marsho por sinkar ed enterigesar. Ta qua esas tante abjekta, ke nulu volas irga relato kun lu, ne povas agar plu bone kam mortar. To divenus bona anke por l'infanto, nam se el desaparus, lore elua matro adoptus l'infanto, quan el amas, quankam el ne volas montrar lo, kande Helga esas heme. El ne konciis, ke el en sua maxim grava ditreso facis ulo, qua vekigis simpatio por el. La certeso, ke la marsho esas elua maxim bona refujeyo, divenis sempre plu klar ad el.

(Duro sequos)

SHIVA E PARVATI

Maper terorigivamentalaesforco, Shiva kontrolis sua emoci e regardiscirkum su .

Ilvideskis Kama ediracoplenigis lu

Luaregardobruligis la deo dilamo e cindrigisil.

Kande Rati vidisco, el esvanis

Pose, senregardir Parvati, Shivalivis la lakuno .

Lore chagreno eshamosubmersis el.

Ne nur me
amas lu
ma mea
amatoforj
etis me
koram
mea
kompanini

Me volas ke tu instigez Shiva ad mariajar Parvati.

Icoface
sos

Venez, Rati, mea
karspozino, mea
printempo, meakordi
alamikino. Ni irez
en la foresto di
Shiva.

Ma quande li proximeskis la
lakunodilforesto di Shiva e Kama
vidis la omno-povanta deo...

Mankas a
me kurajo !

Tainstante Parvati pasisapud il e Kama
sentis rivenar sua kurajo.

Kun tala aliancitino me
ne povasfaliar.

INFORMI TROVITA CHE LA PAGINO INTERRETAL www.ido.li

Virtuala Idovideorenkontro che Jitsi

Singla-saturdie, inter kloki 15:30 e 17:30 UTC=GMT (kloki 16:30 e 18:30 MET), eventas Virtual Ido-Konfero Internaciona che Jitsi.

Vi omna esez bonvenanta! Parolez Ido! Askoltez Ido!

Por partoprenar la konfero, voluntez kliktar [hike](#).

Video da Brian Drake kun informi pri quale acesar ed uzar Jitsi trovesas [hike](#).

Por spektar kelka filmeti, qui enregistresas dum ta video-konferi, kliktez [hike](#).

Nova Ido-verko

Saturdio 2025-06-28: Jus aparis Johann Wolfgang Goethe: *La nova Melusine / Die neue Melusine*. Bilingua edituro. Tradukuro: Guenter Schlemminger.

Berlin: Germana Ido-Societo, 2025. 103 p. (Ido-lektajo, kayero 13.).

Plu detaloza informi pri ica verko trovesas [hike](#).

José Mará Rodríguez: *College de France (Kolegio di Francia)*. Iberiana Ido-Societo, 2025. 69 p. (Kolekturo IBIS n-ro 1). (pdf-edituro)Ol esas konsultebla, foliumebla e mem lektelebla (sen deskargar ol) che:

https://archive.org/details/college-de-france_20250922

Ol esas direte deskargebla che:

https://dn721905.ca.archive.org/0/items/college-de-france_20250922/COLLEGE%20DE%20FRANCE.pdf

Jus aparis yena originala Ido-verko:

Partaka: Anekdotaro. Barcelona. 2025. 62 p.

On povas konsultar e foliumar ol, sen deskargar ol, che:

<https://archive.org/details/anekdotoaro>

On povas deskargar ol direte che:

<https://ia601703.us.archive.org/10/items/anekdotoaro/Anekdotaro.pdf>

Interesanta Telegram-grupo por Idisti

https://t.me/+_Y1PECBy9-1jYjVvk

NB : ol titulizeesas IDOLINGUO
LANDALA REPRESENTANTI DIL ULI

Anglia : David Weston, dgweston@amserve.com

Luxemburgia : SteveWalesch, spw_@mac.com

Brazilia : Geraldo Boz Junior, gbozjr@yahoo.com.br

Estonia : Anvarzhon Zhurajev, barcodex@gmail.com

Francia : Loïc Landais, loic.landais@wanadoo.fr

Germania : vakanta

Hispania : Antonio Martinez Rubio, hispanahirundo@yahoo.com.es

Mexikia : José Cossio Ramirez, jlcossio@yahoo.com.mx

Nederlandso : Hans Stuijbergen, ido.info@hetnet.nl

Polonia : Vlado Yakovenko, polido@interia.pl

Rusia : Konstantin Yegupov, yk4ever@gmail.com

Suedia : Kjell H. Randehed, hedrande@hotmail.com

USA : Jerry Muelver, jmuelver@idomondo.org

Oficala situi dil ULI : www.ido.li

<https://www.facebook.com/pages/Uniono-por-la-Linguo-Internacional-Ido/137039776318962>

ULI-kontakto : sekretario@uli-ido.ovh

ULI membreso : 5 euri po yaro (inkluzas PDF-versiono di Progreso)

(nericha landi : 3 euri, inkluzas elektronika versiono di Progreso)

Progreso-abono : 15 euri (papera versiono)

ULI sempre povas promocar reprezentanti en plusa landi. Reprezentanti -esez membri dil ULI.
Sustenez Ido, sustenez la ULI ! Divenez membro dil ULI !

LANDALA PAGINI, FORUMI OD E-POSTAL ADRESI

Brazilia : <https://sites.google.com/site/idobrazilia/>

Britania : www.idolinguo.org.uk

Francia : <http://www.ido-france.ovh/>

Germania : <https://www.facebook.com/groups/130100070372986/>

Hispania : <https://www.facebook.com/IDO-Societo-Hispana-170226093384921/?fref=ts>

Korea : <http://vagnkarlsson.blogspot.kr/2014/04/ido-l-koreana-kurso-pri-idala-gramatiko.html>

Italia : <http://www.europa.idolinguo.com/Italia/>

Rumania : <https://www.facebook.com/pages/Ido-Linguo/160592427297509>

Suedia: <https://www.facebook.com.com/groups/1407433812605370/>

<http://www.ido-sverige.se/>

KLASIKAJO

Ica libro prizentas l'antologio dil revui "Letro Internaciona" e "Kuriero Internaciona". La lasta revuo remplasis l'unisma. Amba revui esis redaktita tote en l'auxiliara linguo Ido da Jean Martignon, Francia.

Interesiva loko por nova verki literatural en Ido esas la pagino :

<http://www.ido.li/>

BLOGI

Listo segun alfabetala ordino :

Alciono

<http://alciono.blogspot.com/>

Antonio Martinez

<http://haikuido.blogspot.com/>

Bebson Hochfeld

[http:// www.ipernity.com/home/bebson](http://www.ipernity.com/home/bebson)

Jean Martignon

<http://royalist-ido.blogspot.com/>

Jose Cossio

<http://www.ipernity.com/home/idosonora>

Lenadi Mucina

<http://linguoido.ning.com/profiles/blog/list?user=orgrx1gw80gmh>

Parolez Ido

<http://linguoido.ning.com/profiles/blog/list>

Thomas Schmidt

<http://www.ipernity.com/home/93650>

Tiberio Madonna

<http://lingletr.blogspot.com/>

Forsan ica listo ne esas exhaustiva e se altra Idisti redaktas blogo, li voluntes informar me pri co, por ke me publikigez la retala adresoj di lia blogo.

REVUI e LIBRI

Altra revueti kam PROGRESO esas la la revueto di Germana Ido-Societo nome IDO-SALUTO, ed anke la buletino ADAVANE! di la HISPAN IDO-SOCIETO, sendita gratuite da nia samideano José Maria Rodríguez

Ultre lo, on povas lektar interretala edituri di PROGRESO che :

<http://www.kuriero.internaciona.ido.li>.

La ULI havas anke reto-pagino kun virtuala biblioteko. Ol povas trovesar ye la suba adresoj :

<<http://www.literaturo.ido.li/>>

VIDEO-KONFERO : Por vidar ed askoltar Idisti singlasemane :

<https://meet.jit.si/KonferoporIdistaro>

KONTENAJO

Vorto dal redaktero.....	04
Listo de utila vorti.....	05
Ivain o la kavaliero kun leono.....	11
Ido-renkontro 2025 en Potsdam.....	13
Nova verko Idala.....	16
Turismo-voyajo a Peru.....	17
Caius Maecenas – Simbolo di jenerozeso.....	18
Reklamo por Ido-verko da Partaka.....	20
Amuzanta respondo di puerineto.....	20
Tao-Te-King.....	21
Sioro Vento e Siorino Pluvo.....	22
Nia poeziala angulo.....	24
L'Iliado da Homeros.....	25
Til Strigospegulo.....	27
Ruzoza hundo.....	28
Cindrozino o la mikra pantoflo furizita.....	29
Pri la Greka literaturo.....	34
Nekrologo.....	35
L'Adolecantino de Grandmarsho.....	36
Shiva e Parvati (tradukita da Robert Pontnau.....	38
Informi diversa.....	40